

A panamázás vége

Panamaváros

- Komoly nemzetközi visszhangja lett egy panamai cégtől offshore-ozók adatait megszerző és feldolgozó újságírói akciónak.
- Éppen „ég” népe előtt az izlandi és az angol kormányfő, ismét érintett a FIFA vezetése, hatalmi arroganciával próbál hátrítani az orosz és a kínai politika. Naná, hogy magyarok is vannak az érintettek között.
- A végső és brutális offshore-csapásra, a bankszámla-adatcserére azonban már csak másfél-két és fél évet kell várni!

Panama látszólag vonzó helyszín volt. Mármost az adócsalóknak, a bűnözőknek, a korrupciós pénzek szétosztóinak. Három-négy millió ember lakja ezt a Közép- és Dél-Amerika kapujában fekvő kis országot, ahol a helyi törvények maximálisan támogatják a tisztségviselők és a nemzetközi haszonhúzóknak az anonimitását. Az állam jogi és pénzügyi szektora is fejlett volt, ráadásul az ország hivatalos fizetőeszköze a dollár, ezt is sok ideérkező üzleti kör szerette, például a magyarok. Az Opten.hu szerint közel 700 panamai háttérű cég működik ma Magyarországon, viszonylag gyakran ingatlanügyletekkel foglalkozó, kereskedelmi, illetve tanácsadó társaságok. Ez a legegyszerűbb szint, a jéghegy csúcsa, mert itt a magyar vállalkozó elárulja, hogy ottani céget használ adócsalásra. Ez is súlyos ügy, a Btk. intellektuális közokirat-hamisításnak hívja azt, ha a valódi közokiratokba a valóságostól eltérő tartalom kerül (magyar a tulajdonos, ám külföldi

megbízott mögé bújik), de a hatóságok általában nem foglalkoznak ezzel. Gyakoribb offshore-felhasználás, amikor a panamai társaság nem tulajdonol, csak beszámol, és a magyar vállalkozás adóalapját csökkenti. Ez vélhetőleg tízszeres nagyságrendű az előző esetekhez képest, mivel veszélytelenebb, mert csak akkor kerül a hatóság figyelmének homlokterébe a csaló, ha a NAV már ellenőríz, és a költségnyilatkozat átvizsgálásánál kibukik a panamai szál. Végül gyakori „panamázás” még a háromszögügyet, amikor egy magyar és egy német cég valódi üzleti kapcsolatban van, de közbeiktatnak egy panamai (vagy máshonnan származó) vállalkozást, hogy ott csapódjon ki a nyereség.

SZIVÁROG

A panamázás tehát nagyon gyakori, de most a Süddeutsche Zeitung vezetésével és összehangolt munkával hatalmas mennyiségű iratot dolgozott fel egy nemzetközi újságírói csapat. Nemcsak

Panamából, de rengeteg helyszínről, a Seychelle-szigetektől, Szamoából, a Brit Virgin-szigetektől is kikerültek információk. Pethő András, a Direkt36 kétszeres Soma-díjas munkatársa mesélte el, hogy már tavaly szeptember elején találkozott Münchenben személyesen is a világ minden tájáról érkezett projektrésztvevők. A Süddeutsche Zeitung kiadójának épületében gyűltek össze közel százan, és két napon keresztül zajlottak a megbeszélések. A projekt sikeres volt, a következményeket nap mint nap olvashatjuk a hazai és a globális sajtóban.

A BANKTITOK HALÁLA

Az offshore elleni küzdelem újabb erős lépése a bankadatok gyorsított és automatikus cseréjétől várható. Tállai András, a Nemzetgazdasági Minisztérium adóügyekért felelős államtitkára arról tájékoztatta a Figyelőt, hogy az OECD mintája alapján az Európai Unióban is megvalósul a bankszámlaadatok automatikus cseréje. Az Európai Tanács ál-

tal elfogadott irányelv alapján már az idei évet érintő, tehát a 2016-os számlainformációk is bekerülnek az adatcserébe. Brother Layman szerint – aki Az offshore halála című könyvében már 2010-ben megírta, hogy milyen lépcsők vezetnek majd a game overig, vagyis az offshore-ozás megszűnéséig – a kisebb halak, magánszemélyek, egyedi cégvezetők offshore vállalkozás (és ennek bankszámlája) mögé való rejtőzködése 2016. január 1-jén véget ért, még ha sokan nem is tudnak vagy nem akarnak tudni erről. 2017 őszén ugyanis 54 ország kérés nélkül, automatikusan elküldi a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak az ezen dátumkor még létező magyar vonatkozású bankszámlakivonatokat. (Aki 2015. december 31-ig bezárta a számlát, arról nincs adatküldés.) Huszonhat másik ország a 2017. január 1-jén meglévő számlaadatokat 2018 őszén továbbítja az adóhatóságnak. Természetesen akkor is, ha offshore cég nevén van a számla.

A nagy adatcsere oka egy többoldalú nemzetközi egyezmény a bankszámlaadatok automatikus nemzetközi cseréjéről. A banktitoknak ezzel vége lesz. Az előzmény az Egyesült Államok FATCA nevű egyezményével indult, amellyel az erős ország rá tudta kényszeríteni a világot arra, hogy az amerikai adóalanyok bankszámláit minden ország pénzügyi szolgáltatója küldje el automatikusan. Ezek után elég meglepő, de igaz, Amerika még nem írta alá a kezdeményezést. Néhány republikánus képviselő lobbijának háttérben vélhetőleg az áll, hogy ko-

NŐNAP

■ A Panama-iratok közzétételét egy előre kitűzött időpontban tervezte a nemzetközi újságírócsapat. A dátumhoz minden résztvevőnek tartania kellett magát. Minél többen vannak a csoportban, annál nehezebb közös nevezőre jutni az időpontban. A Panama-iratok esetében az egyik geopolitikailag fontos ország újságírója jelezte, hogy náluk a nőnap akkora ünnepe, hogy nem lenne szerencsés annak közelébe időzíteni a megjelenést. Részben emiatt toldott aztán a március elejére tervezett megjelenés hetekkel későbbre, április elejére. ●

PANAMA-IRATOK

21 helyszín
210 ezer offshore cég
11 millió napvilágot látott dokumentum

moly hazai banksódhullámtól tartanak, ha a kis pénzintézeitekből elmennek a közép-amerikai kábítószere-bevételek. Ezek tisztára mosása nagy üzlet, és a politikusok attól félnek, hogy a mexikóiak, a kolumbiaiak és a többiek olyan helyre vinnék el a pénzüket, amelyek nem szignálják alá az egyezményt. Igen ám, de hamarosan nem lesz hova vinni azt, és így az Egyesült Államok is aláírhatja. Az amerikai pénzügyminisztérium pedig már most kijelentette, hogy még az idén rendeletet hoz. E szerint az amerikai LLC-k (kft.-k) külföldi tulajdonosainak kötelező lesz adószámot kérniük és a végső haszonhúzó adatait is megadniuk.

MIÉRT ÉPPEEN PANAMA?

Az ország és vezető székhelyalapítója, a Mossack Fonseca eddig jól teljesített a nemzetközi offshore-világban, bár a Panamára is jellemző „mañana-

mentalitás” miatt kicsit el is aludt. Nem sokat költöttek az adatbiztonságra, miközben a csalók szempontjából valóban megvolt az a nagy előnye, hogy a titkoságot tartotta, és mivel senkivel nem is volt semmilyen adóegyezménye, rengeteg cég alakult itt, amelyekkel általában valami szélhámoság történt.

Tisztázzuk gyorsan a legfontosabb kérdést: mi a baj a panamai vállalattal, miért ne lehetne egy magyarnak ottani érdekeltsége?

Ne legyenek illúzióink, a panamai cégek magyar tulajdonosai közül legálisan gyakorlatilag senki nem üzletelhetett. Két lehetséges eset létezik: még nem használta az illető az ottani vállalkozását semmire, vagy ha használta, biztos, hogy illegálisan tette azt.

Számoljunk utána! Miért alapítana egy magyar cég vélhetőleg hazai üzleti tevékenységére a közép-amerikai országban vállalkozást, ha annak sokkal nagyobb az adóterhe? Kicsit kerekítsünk! Ha valaki legálisan birtokol egy panamai céget, akkor az ott keletkező valamennyi nyereségének az adóterhe körülbelül a profit harmada, míg egy legális magyar társasággal ugyanezen

FOTÓ: YVES HERMAN, REUTERS

WELSZ TAMÁS

■ A tragikus halált halt kalandor, Welsz Tamás egy hatalmas érdi ranchon lakott, amelyet magas falakkal vett körül. Szinte semmi nem látszott az életükből, csak egy óriási panamai lobogót lengetett a szél. Welsz ottani kapcsolatai végigjárták a sajtót, kiderült, hogy keresi a panamai ügyész-ség és az Interpol. A közép-amerikai országban Tom Wallace-ként ismert Welsz két társával, a magyar barátnőjével és a panamai Eduardo Enrique Arange Sucre nevű férfival közösen éppen a magyar végső haszonhúzó birtokában levő panamai offshore cégekre próbált rászívódni. Nem ő volt az egyetlen, akinél ottani cégek merültek fel. Például az MVM híresen sok, még Kocsis István vezetési időszakára visszanyúló offshore-ügyében is felmerültek panamai szálak. ●

tevékenység után csak a profit mintegy negyede az adóteher.

Ez meglepő lehet, hiszen eddig azt gondoltuk, hogy Panama zéróadózási adóparadicsom. Így is van, valóban az, de mivel nincs egyezménye Magyarországgal, az onnan származó jövedelmekre az ellenőrzött külföldi társaságok (magyarul EKT, angolul CFC) szabályai vonatkoznak. Vagyis egy magyar kézen levő panamai cég rengeteget adózna, csak éppen itthon! Ezt a régi szabályozást a Bajnai Gordon vezette kormány (Oszkó Péter volt a pénzügyminiszter) odáig szí-

gorította, hogy nemcsak az osztalékok, de még a fel nem osztott nyereség után is adózni kell, mégpedig úgynevezett egyéb jövedelem jogcímen. A visszahozott osztalék, de sokszor a ki nem fizetett nyereség sem mentesül az adófizetés alól: az szja-törvény eltérően kezeli az ilyen társaságoknak juttatott vagy onnan származó jövedelmeket, és a 15 százalékos személyi jövedelemadón felül 27 százalékos egészségügyi hozzájárulást is kell fizetni. A társasági adóról szóló jogszabály szerint pedig az adóalapot növeli az a költség vagy ráfordítás, amely az offshore cégnek való juttatás következtében merül fel, és a társaság nem bizonyítja, hogy ez a kiadás a vállalkezési tevékenység érdekében keletkezett.

Ez lenne a legális út. Más kérdés, hogy természetesen a panamai offshore-ozók abban bíztak eddig, hogy nem derül ki, övék a társaság, így itthon nem fizettek adót. Jó, ha rögzítjük, ez adócsalás volt (számos esetben pénzmosás is), és ha a szabályokat betartották volna a cégtulajdonosok, senkinek sem érte volna meg EKT-s vállalkozással ügyeskedni.

KORRUPCIÓS CÉLOK

Valójában a magyar társasági adókulcsok ma már nem magasak: nem az adóelkerülés a lényeg a magyar „panamázók” többségénél, hanem a rejtettség, a titok. Vagyis elsősorban arra használatos Panama és a többi adóparadicsom, hogy egyesek korrupciós pénzeket szivattyúzzanak így ki, majd osszának szét.

Nézzünk egy fiktív példát! Egy nagy magyar építőipari vállalat szeretne elnyerni egy komoly beruházást, ehhez szükséges, hogy korrumpálja a döntéshozókat. Megkapja az instrukciókat egy erre szakosodott közvetítőtől vagy ügyvédőtől. A felvázolt menetrend szerint ezek után fizet 640 millió forintot egy panamai társaságnak vagy egy ottani tu-

lajdonossal rendelkező magyar cégnek, amelynek a végső haszonhúzója már nem bukkan fel a kimutatásokban, nem derül ki, hogy ki van a panamai tulajdonos és a bankszámlája mögött. Ez a közvetítő megtart magának 140 milliót, de 500 milliót továbbutal 5 olyan (panamai) cégnek, amelyben a beruházásról dönteni képes politikusok a végső haszonhúzó, természetesen panamai, ciprusi vagy hasonló entitások mögé elbújva. Ha minden simán lezajlik a korrupciós bűncselekmény (és a költségvetési csalás) elévüléséig, akkor nincs más tennivaló. Ha valami mégis kiszivárog, ha mentegetőznie kell a politikusnak, akkor jönnek a bányák, de jogilag nehezen megkérdőjelezhető magyarázatok. Kölcsönt adott, piackutatást végzett, marketingtevékenységet folytatott. Vagyis lesz indok, és adott esetben „megfelelő” szerződés is az amúgy korrupciós céllal történt utalásokra. A kérdés megint az elévülés. Ha a felek kölcsönről írtak szerződést, akkor a hatályvesztési idő után széttepi a hitel-visszafizetési kontraktust. Vicces eset, hogy nem egy ízben menet közben összevesznek a korrupció résztvevői, mégis követelik a kamukölcsön visszaszolgáltatását, hiszen van róla szerződés.

MAGYAR VIZSGÁLATOK

Ami a legfrissebb offshore-botrányt illeti, a NAV április 8. óta vizsgálja a Panama-iratokban érintett magyar állampolgárokat és cégeket. Eddig három személy, a szocialista párti Boldvai László, illetve a Fidesz korábban aktív politikusának, Horváth Zsoltnak, valamint Erős János exbankárnak a neve szivárgott ki. Tállai András tájékoztatása szerint az adóhivatalon belül szakértői csoport kezdte meg a magyar vonatkozású információk elemzését. A NAV a teljes eszköztárával, szisztematikusan fogja megvizsgálni, hogy történt-e adóeltitkolás – tette hozzá.

Az adóhatóság egyébként is folyamatosan figyelemmel kíséri, monitorozza az offshore-jelenséget. Az elmúlt három évben több mint 700 vizsgálatot végeztek el ilyen tevékenységű társaságoknál – derült ki a miniszterhelyettes szavaiból. A NAV részt vesz annak a nemzetközi cselekvési tervnek a kidolgozásában is, amelyet az OECD április elején kezdeményezett, tekintettel arra, hogy a Panama-akták a világszervezet adóigazgatási fórumának számos tagját érintik. ▶

Az offshore-ozók sorra buknak meg. A nagy pofára esés még hátravan

Brother Layman szerint Panama és számos más adóparadicsom fő előnye, hogy a hazai hatóságok ma még lassabban, nehezebben férnek hozzá az ottani adatokhoz. Aki magyar cégeket használna korrupcióhoz, azt utoléri, mert lebukik a székhelyszolgáltató, megkerül a hajléktalan, felelnie kell az álligyezetőnek, sok a macera, de a panamai csalók eddig megúszták. Most valami kiderült, de a pénz útjának folytatása lenne az igazi találat. Honnan jött? Melyik építőipari társaságtól? És hány politikus, illetve rokonának, strómanjának az offshore vállalkozása kapta meg?

Az újságírók munkássága révén természetesen ami a politikusokról kiderül, az ciki, de mindig találnak rá magyarázatot: „örököltem a helyzetet”, „nem is használtam”, „az államot nem károsítottam meg”, „féltettem a családom biztonságát, ezért nem hazai cégekkel vállalkoztam”. Az első lebukás idején még hebegnek-habognak az ilyen offshore-ozók, aztán felkészítik őket a helyes válaszokra, és egy idő után látszik rajtuk, hogy általában már el is hiszik, amit mondanak.

AZ IGAZI ÁTTÖRÉS

A bankadatcsere után egyetlen offshore-os módszer marad meg a bujkálásra, ha olyan strómanja van valakinek, aki egyáltalán nem köthető hozzá, de ez nagyon kockázatos lehet. Már néhány magyar vállalkozó ismeri, hogy milyen az, ha a stróman önállósul, s elviszi a nevében lévő és háttérszerződésekkel gyengén vagy egyáltalán nem biztosított üzleteket.

A bankinformáció-csere lesz az igazi földindulás, amikor vagy tömegével indulnak meg az eljárások, vagy meg kell

egyeznie minden kormánynak és gazdasági erőnek, s nagyon komoly amnesztiákat kell bevezetni – véli Brother Layman. Emlékeztetett arra, hogy a világ tőkeáramlásának közel 60 százaléka offshore cégeken keresztül zajlik, amelynek mértéke számításai szerint a 200 ezer milliárd dollárt is elérheti. Ennek nem adóparadicsomba terelése értelemszerűen nem mehet könnyedén. Mivel a G20-ak mindegyikénél jelentős a gazdasági-politikai összefonódás, és igen elterjedt az offshore-ozás, így a komoly gazdasági-politikai ellenérdekeltség miatt a folyamat a kezdeti civil kezdeményezésektől végül a tervezett 3 helyett 6 évig tarthat.

Ha nem lenne amnesztia, akkor a legtöbb országban a fél kormányt és a gazdasági elit jelentős részét be kellene csukni. Már most nagyon sokan félnek, egy-egy ilyen kiszivárogtatás után mindig „megy a futkorászás”.

Az államnak természetesen ma sincs könnyű dolga, és a jövőben sem lesz, ha bizonyítani szeretne, ha börtönbe akarja zárni az offshore-ozókat, de ez leginkább politikai elhatározás kérdése. Mindig felkészült, jól megfizetett ügyvédekkel kell majd felvenni az államnak a versenyt, de valami elindult. Ma már kezdenek világszerte elhalkulni azok az ügyvédek, székhelycégek, lobbisták, akik azzal áltatják a mohó ügyfeleket, hogy az adókimélés egy legális módjáról van szó. A régi székhelyes vállalkozások zöme már itthon is bezárt, a legismertebb hazai nemzetközi cégbejegyzéssel foglalkozó szakemberek egy része elhagyta a szakmát. Természetesen bár döntően bűncselekmények elköve-

tésére használják az offshore cégeket – nem szabad tagadni, hogy van egy nagyon kicsi legális játéktér is a nemzetközi adótervezésben. Nagyon komoly üzleti forgalom esetén, a kedvező adózású országból működve, legális üzleti tevékenységgel rendben lehet a struktúra, de amúgy a magánszemélyek offshore-ozása lényegében bezárult.

MÉG REMÉNYKEDNEK!

Sokan reménykednek azért továbbra is abban, hogy ők megússzák, mert az ő cégük tanul a Mossack Fonseca példájából. Aki lebukott, nagyon megszigorította azt, hogy az adatokhoz ki férhet hozzá, úgy szabályozott, hogy egyetlen informatikus vagy más alkalmazott se férjen hozzá minden információhoz. Az ilyen vállalkozások védelmi eszköztárat építenek, reagálnak, leveleket írnak. „Kedves ügyfeleink, mi mindent elkövetünk...”, de valójában ez csak PR, nem valódi garancia. Az offshore-osok soha sem nyugodhatnak meg, mert mindennek van nyoma, nem lehet semmissé tenni az aktákat. Az offshore vállalkozást alapítók ma arról beszélnek, ha gáz van, hogy „mi csak segítettünk céget alapítani, az már nem a mi felelősségünk, hogy ki mire használta a cégét”. Nem biztos, hogy igazuk van, hangfelvételek kerülnek elő, és sok ügyben a felbujtás vádja is megáll.

Ha pedig valóban megjönnek a bankszámlaadatok, akkor már csak pár elem kell a nagy leleplezéshez, némi apparátus, valamennyi pénz, illetve egy egyszerű szoftver, amely megfelelően tudja csoportosítani az információkat.

A jelenlegi offshore-ügyeskedők érintettjei megúszhatják, a közismertebb szereplők egyelőre nem szoktak komoly eljárás alá kerülni, a kormányközeli azért nem, mert ő van hatalmon, a nem ilyen hátterűek azért nem, mert összejátszottak a kormányzati oldallal is anno.

De változások vannak. Az offshore helyett már az elmúlt években is kezdünk visszatérni a bőrdökhöz, már a politikusok is tudják, hogy nem szabad utalni semmit, jönnek a megmagyarázhatatlan kapcsolatok és utak, Dubajba, Jordániába, Svájcba. A politikai korrupció örök, a módszerek lassanként változnak. A bankszámlaadatok automatikus cseréjével az átlagember panamázásainak és a klasszikus offshore-nak valójában vége. Csak még nem mindenkire jutott el a hír.

BAKA F. ZOLTÁN-BRÜCKNER GERGELY

VOLTAK ELŐZMÉNYEK

■ Nem ez az első ilyen ügy ugyanis, Brother Layman a könyvében sok ilyen sztorit leír. Általában kirúgott és sértett informatikusok, újabban az egyre felkészültebb hackerek, esetleg nemzetközi titkosszolgálatok (nem kérdés, hogy egy ilyen támadásnak nagyhatalmi cél is lehet a háttérben, például Vlagyimir Putyin gyengítése) segítenek a felszínre hozni az offshore-ozók listáit.

Emlékezetes történet volt, amikor a német titkosszolgálat, a Bundesnachrichtendienst ötmillió euróért megvásárolta a Liechtenstein Global Trust egy volt alkalmazottjától, Heinrich Kiebertől 1400 német nagykutya adatait. Hervé Falciani, a HSBC bank genfi informatikusa is lemásolt egy adatbázist, de milliószámra kerültek ki adatok Szingapúr-ból (a PoRtCuLLiS.com nevű ázsiai vagyonkezelőtől), illetve a Brit Virgin-szigetéről is. Bukott ebbe bele sok-sok német üzletember, svájci magánbankár, francia politikus is, de az eddigi legnagyobb vesztes Csou Jungkang volt. A 73 éves úr a kínai belbiztonságot vezette, összesen 8 milliárd dolláros (!) ügyében őt és számtalan rokonát is letartóztatták. Csou Jungkang korábbi érdemeire hivatkozva megúsza életfogytiglannal.●